

بررسی عوامل موثر بر عدم کارایی صنف کارهای کشاورزی در اقتصاد خلاق از دیدگاه تشکلهای تولیدی آبزیان

آرش نبی زاده^۱

^۱مریی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران غرب، گروه پایه، تهران، ایران nabizadeh_ar@yahoo.com

چکیده

پژوهش انجام شده با هدف بررسی و معرفی صنف کارهای کشاورزی به تشکلهای تولیدی آبزیان و ارائه تحلیل مناسب جهت ایجاد همگرایی بین تشکلهای موجود و تشخیص معایب و چالشهای تشکیل این صنف با این تشکلهای انجام شده است. مبنای مطالعات بر اساس جمع آوری و دسته بندی قوانین، آیین نامه ها و بخشنامه های موجود و تشکیل جلسات با متولیان تشکیل این تشکلهای و اخذ نظرات کارشناسی بخش حاکمیتی از جمله وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزارت جهاد کشاورزی و سازمانهای مطبوع آن مانند سازمان شیلات ایران و تعاون روستائی انجام شده است. پس از مدت دو سال جمع آوری و بررسی قوانین و مطابقت آنها با خواستههای بخش تولید که از طریق جلسات و مذاکرات حضوری با نخبگان آبزی پروری کشور جمع آوری شده، چالشهای آن مشخص و راهکارهای پیشنهادی بر اساس خواست بخش تولید در این مقاله ارائه گردیده است.

کلید واژه- آبزیان، تشکل، تعاون، صنف، نظام صنفی.

۱- مقدمه

لازمه ایجاد یک اقتصاد خلاق، پویا و پایدار وجود تشکلهای قوی و تاثیرگذار مردم نهاد خواهد بود که با ساختاری مناسب جهت استفاده حداکثری از ظرفیتهای موجود در بین فعالان و نخبگان مطلع برای ارتقاء مدیریت کلان و راهبردی در زمینه تولید، بازار سرمایه و تکنولوژی، تشکیل شده باشند تا بتوانند نمایندگی بخش تخصصی خود را در سطوح ملی و استانی به عهده گیرند.

یکی از چالش های مهم بخش خصوصی در ایران نبود تشکل های قوی و مردم نهاد می باشد. این چالش در بخش کشاورزی به علت ساختار موجود (پراکندگی جغرافیایی، تفاوت های فرهنگی و عدم اطلاع از حقوق و قوانین) مشهودتر بوده و تا کنون نیز اکثر بخشها خصوصا آبزیان از نبود تشکل قوی و کارا که مورد تایید ذی نفعان باشد همیشه رنج برده است، در این راستا اتحادیه سراسری شرکتهای تعاونی تکثیر و پرورش ماهیان سردابی تحقیقاتی در خصوص تشکلهای بخش کشاورزی آغاز نمود تا بتواند ضمن تشکیل و حمایت از آن منافع و حقوق جمعی بهره برداران را با در نظر گرفتن منافع ملی تامین کرده تا بتواند حداکثر تاثیر گذاری در فرآیند تصمیم گیری و تصمیم سازی برای استفاده بهینه از قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی [۱] و قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار [۲] همچنین قانون بودجه سالانه و سند چشم انداز بیست ساله ملی [۳] و سایر قوانین را برای ذی نفعان ایجاد نماید.

اتحادیه های تعاونی به دلیل انتفاعی بودن و ماهیت اقتصادی نمی توانند همه گیر شده و تمامی ذی نفعان بخش را پوشش دهند چرا که نمی توان افراد را به مشارکت در شرکتهای اقتصادی اجبار نمود لذا ایجاد یک نهاد اجتماعی غیر انتفاعی و غیر سیاسی که بتواند ضمن هویت بخشی به مشاغل کشاورزی و داشتن جایگاه در نظام مدیریت کشور، حقوق و منافع مشروع آنها را حفظ و برای بهبود وضع اقتصادی بهره برداران تلاش نماید، الزامی به نظر می رسد.

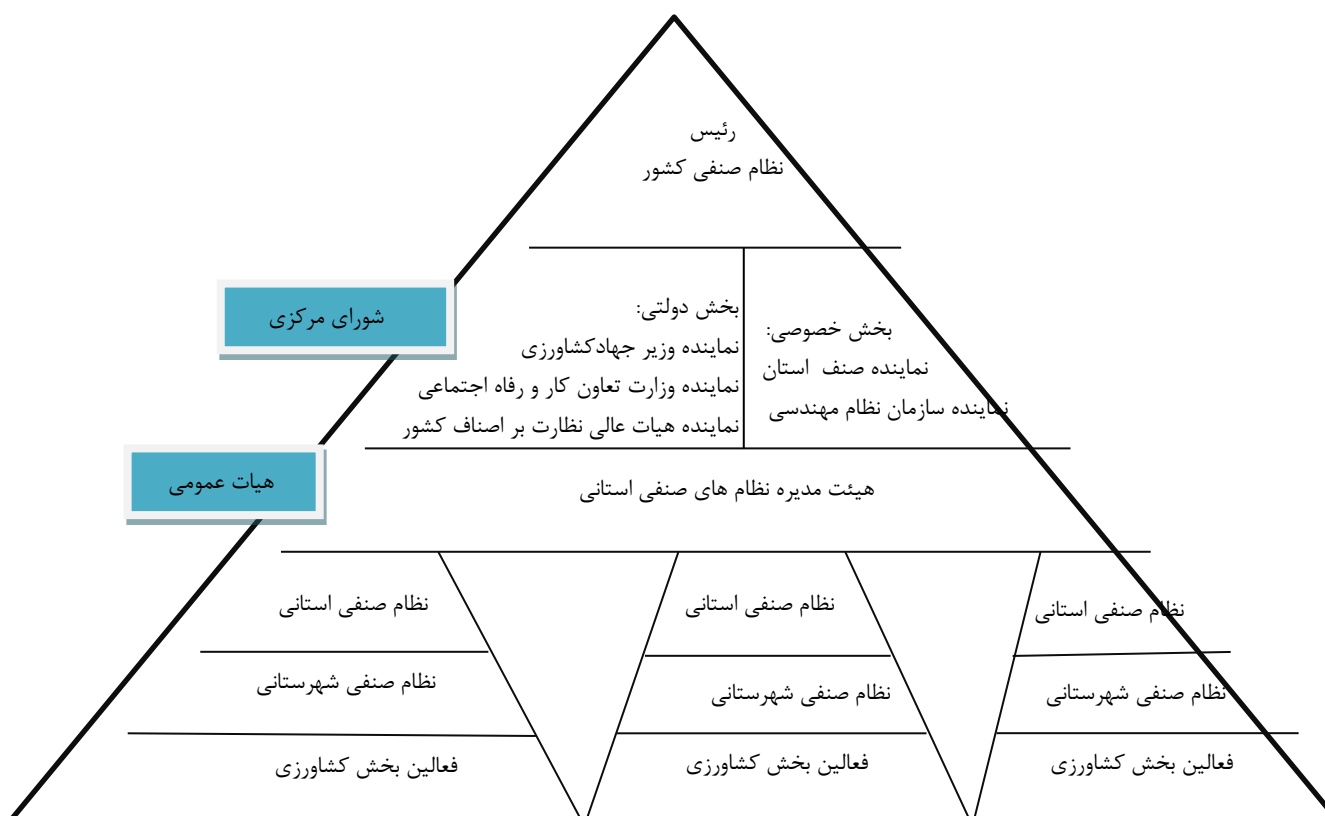
این ساختار می تواند در یک نظام صنفی ایجاد شود این نظام صنفی در بخش مشاغل صنفی بازرگانی و خدماتی ۴۰ سال است که وجود داشته و در طول این مدت حداقل ۴ بار قانون آن دچار تحول گردیده است که نمایگر نظامی پویاست که توانسته تا حد زیادی خواسته های ذی نفعان را تامین نماید. در بخش کشاورزی چنین ساختاری از سال ۱۳۸۰ در قانون تاسیس سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی [۴] کلید خورد که پس بحث در کمیسیون های فرعی و اصلی دولت در سال ۱۳۸۴ به هیات دولت ارائه و در ۱۷ مرداد سال ۱۳۸۶ به نام آیین نامه نظام صنفی کارهای کشاورزی [۵] در هیات دولت مصوب و برای اجرای به وزارت جهاد کشاورزی و وزارت خانه های بازرگانی ، دادگستری و کار ابلاغ گردید دبیرخانه نظام صنفی کارهای کشاورزی در سطوح شهرستان و مراکز استان تشکیل و هیات های موسس پس از برگزاری مجامع عمومی و انتخاب اعضای هیات مدیره نسبت به صدور پروانه تاسیس نظامها و تعیین ضوابط فنی صدور پروانه های فعالیت اقدام نمودند در سطح ملی نیز هیات عمومی و شورای مرکزی تشکیل و رئیس نظام صنفی کارهای کشاورزی انتخاب و توسط وزیر جهاد کشاورزی منصوب گردید و به نمایندگی از وزیر جهاد کشاورزی به عضویت هیئت عالی نظارت بر سازمانهای صنفی کشور در آمد و نمایندگان نظام صنفی به تصویب اکثر کمیته ها و کارگروه های مرتبط بخش کشاورزی درآمده و هیاتهای بدوی و تجدید نظر رسیدگی به تخلفات صنفی نیز در سطح کشور توسط قوه قضاییه در حال پیگیری و اجرا می باشد .

ساختار صنف کارهای کشاورزی تشکیل شده توسط وزارت جهاد کشاورزی به صورت نظام صنفی کشاورزی شهرستان متشکل از هیات مدیره ای که مجمع عمومی آن شامل کلیه اعضای حقیقی و یا حقوقی فعال در بخش کشاورزی به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم در زمینه بهره برداری از آب و خاک به منظور تولید محصولات کشاورزی ، گیاهی و دامی ارائه خدمات فنی خرید فروش فرآوری بازار رسانی و بازاریابی و سرمایه گذاری می باشد . در سطح بالاتر نظام صنفی کشاورزی استانی قرار دارد که متشکل از هیات مدیره ای منتخب از اعضای هیات مدیره نظام صنفی شهرستان استان مربوطه است .

در سطح ملی هیات عمومی شامل اعضای هیات مدیره نظام های صنفی استانی کشور می باشد و تشکیل و سپس از هر استان یک نماینده به شورای مرکزی که شامل نماینده وزارت جهاد کشاورزی ، نماینده دبیرخانه هیات عالی نظارت بر اصناف کشور، نماینده وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی نماینده سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور است ، معرفی میگردد. پیشنهادات و سیاستهای کلان بخش های مختلف کشاورزی از طریق شورای مرکزی تنظیم و در هیئت عمومی مصوب و اجرایی می گردد .

در این ساختار مشاغل زیر بخش کشاورزی به ۶ گروه دامپروری شیلات ، منابع طبیعی ، مکانیزاسیون کشاورزی، تولیدات گیاهی ، صنایع تبدیلی و تکمیلی تقسیم شده است که به صورت کمیته های تخصصی در سطح شهرستان تشکیل شده اند. [۵]

در شکل (۱) نحوه ارتباط سطوح مختلف صنف کشاورزی موجود ترسیم شده است.

شکل ۱: ساختار موجود نظام صنفی کارهای کشاورزی [۵]

۲- روش تحقیق

اعضای هیات مدیره اتحادیه سراسری شرکت تعاونی تکثیر و پرورش ماهیان سردابی برای مشارکت هر چه بیشتر اعضاء، اصلاح ساختار، افزایش کارایی و تاثیر گذاری هر چه بیشتر در سیاستگذاری های اتخاذ شده بخش سردابی اقدام به بررسی ساختارهای تشکلهای موجود بخش کشاورزی نمود. در این پژوهش ساختار اتحادیه های صنفی بخش کشاورزی توسط نگارنده مطرح گردیده و نقاط قوت و ضعف آن و ساختار پیشنهادی منطبق با نیاز بخش سردابی با جمع آوری قوانین از سامانه قوانین ومقررات کشور- مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی و بخشنامه ها و آیین نامه ها از دفتر تشکلهای سازمان تعاون روستایی همچنین نشستهای متعدد با کارشناسان دفتر مدیریت فنی و امور آبی پرووران سازمان شیلات ایران، دفتر تعاونیهای تولیدی و انجمن های کارگری و کارفرمایی وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی، معاونت امور سازمانهای مردم نهاد وزارت کشور، اتاق ایران و اتاق تعاون و کارشناسان صنف کشاورزی انجام گرفته است.

پیشنهادات با اعضای کمیسیون کشاورزی مجلس شورای اسلامی در میان گذاشته شده که ایشان نیز در خصوص تغییر ساختار موجود و تصویب قانون صنف کشاورزی اعلام آمادگی نمودند در این راستا خواسته های بخش سردابی از طریق جلسات با هیئت مدیره ومطالعات بخش جمع آوری و پس از انطباق خواسته های ایشان با قوانین و آیین نامه های موجود ساختار صنفی کارهای کشاورزی در سطح ملی و دیپارتمان سردابی با ساختار و ارتباط مناسب با سایر بخشهای کشاورزی در سطح شهرستانی استانی و ملی توسط نگارنده تعریف و ارائه گردیده است. این نظرات که به سادگی قابل تعمیم به همه بخشهای کشاورزی هستند طی جلسات متعدد به نماینده وزارت جهاد کشاورزی در شورای مرکزی صنف کشاورزی اعلام شده و امید است که عاملی برای تغییر ساختار موجود در صنف کشاورزی و انگیزه ای برای مشارکت و هم افزایی هر چه بیشتر نخبگان بخش کشاورزی در تصمیم گیری و سیاستهای کلان گردد.

۳- بحث و نتایج:

پس از طرح مسله و واکاوی قوانین، مبنای تشکیل صنایع کارهای کشاورزی و آیین نامه مربوطه بررسی و نقاط ضعف و قوت آن و دلایل عدم رغبت حضور تشکلهای و نخبگان بخش کشاورزی در تشکیل صنایع کارهای کشاورزی توسط محقق مورد مطالعه قرار گرفت که در ذیل به آنها پرداخته شده است.

در ماده ۳۵ قانون تاسیس نظام مهندسی آمده است "وزیر جهاد کشاورزی از تاریخ ابلاغ این قانون به عضویت هیأت عالی نظارت، موضوع ماده (۵۲) قانون نظام صنفی در خواهد آمد. وزارت جهاد کشاورزی با هماهنگی دبیرخانه هیأت عالی نظارت، حداکثر شش ماه از تاریخ تصویب این قانون، نظام صنفی کارهای کشاورزی را برابر قانون نظام صنفی تهیه و جهت تصویب به هیأت وزیران پیشنهاد می نماید." استفاده از لغت "برابر" نادرست بوده و باید از لغت "با در نظر گرفتن" استفاده می شد چرا که کارهای کشاورزی در ماهیت با کارهای بازرگانی متفاوت بوده و اگر این تفاوت وجود نداشت لزومی به تعریف صنایع کارهای کشاورزی به صورت جداگانه نبود و بر اساس قانون نظام صنفی [۶] تعریف می گردید. استفاده از لغت برابر در متن قانون باعث شده که اعمال ساختار مورد نظر بخش کشاورزی در آیین نامه پیشنهادی دچار مشکل شده و خواسته های بخش کشاورزی نادیده گرفته شود و تابعی از خواست بازرگانان گردد، یادآور میشود قانون نظام صنفی در طی ۴۰ سال تشکیل به خواست ذینفعان حداقل ۴ بار تغییر کرده و این تغییرات نیز ممکن است در آینده بنابه نیاز بازرگان اعمال گردد و حال این چالش جدی مطرح می شود که آیا بعد از نوشته شدن آیین نامه نظام صنفی کارهای کشاورزی اگر بازرگان خواستار تغییراتی در ساختار صنایع خود باشند که به صلاح بخش کشاورزی نباشد چه باید کرد؟ و یا مواردی که هم اکنون مورد پذیرش بخش کشاورزی نیست را چرا باید به کشاورزان تحمیل نمود؟

صنایع با هدف حاکمیت مردم بر مردم تشکیل شده و عامل اصلی مشارکت بخش خصوص در تصمیم گیریها و سیاست های کلان دولت می باشد با اجرایی شدن مصوبات شورای عالی اجرای سیاست های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی [۷] و کوچک شدن دولت وظایف تصدیگری باید به متولیان بخش واگذار گردد. اجرایی شدن این مصوبات باعث جلوگیری از تصمیمات خلق الساعه شده و با تعویض مدیران سیاستهای تولید و منافع تولید کنندگان دچار نوسانات شدید نخواهد شد، پذیرش این مطلب برای مدیران دولتی ناخوشایند بوده چرا که حاضر به تقسیم قدرت با بخش خصوصی نیستند و آن را رقیب خود میدانند بنابر این دخالت بیش از حد دولت در تشکیل و نوشتن آیین نامه های تشکلهای بخش خصوصی صحیح نبوده چرا که عملاً نظرات بخش خصوصی بصورت شایسته مورد توجه قرار نگرفته و همیشه به نوعی عمل شده تا بخش خصوصی نتواند حقوق خود را در برابر دولت قاطعانه درخواست نماید. تشکیل نظام صنفی کارهای کشاورزی به عهده وزارت جهاد کشاورزی گذاشته شده است که یک نهاد دولتی است، همانطور که اشاره شد دخالت دولت در تشکیل صنایع و یا هر تشکل خصوصی صحیح نبوده و باعث حضور دیدگاه دولتی و دخالت نادرست در ساختار آن خواهد شد لذا تهیه آیین نامه صنایع کارهای کشاورزی توسط کارشناسان دولتی و بدون مشورت با تشکلهای مربوطه خواسته یا ناخواسته موجبات لحاظ شدن دیدگاه دولتی در آیین نامه میگردد، این کارشناسان با نیازهای بخش تولید آشنایی کامل ندارند و چه بسا مطالبی که مورد نظر کشاورزان و نخبگان بخش کشاورزی است را نادیده گرفته و یا بسیار کمرنگ لحاظ می کنند.

صنایع برای سیاست گذاری در جهت دستیابی به کشاورزی پایدار و احقاق حقوق کشاورزان و چانه زنی با دولت ایجاد شده است و یک بنگاه اقتصادی نیست. عضویت اجباری در صنایع یکی از نقاط قوت صنایع کارهای کشاورزی می باشد عدم توجه به این مهم و تشکیل و نوشتن آیین نامه ها بدون حضور نخبگان بخش و اطلاع رسانی دقیق به آنها در آینده باعث عدم مقبولیت و کندی روند همه گیری خواهد شد این عدم حضور قطعاً تصمیمات و اصل وجود صنایع را دچار چالش کرده و تصمیمات اخذ شده باعث نارضایتی و ایجاد تنش خواهد شد و بجای آنکه صنایع عاملی جهت حل مشکلات کشاورزان باعث خود به مشکل حل نشدن و کلافی سردرگم تبدیل خواهد شد.

در صورت تعریف یک ساختار درست صنایع کارهای کشاورزی می تواند در سطح کلان با در نظر گرفتن منافع تمامی بخشهای تخصصی کشاورزی سیاستگذاری نموده و جایگاه مناسبی برای حمایت از زنجیره تولید هر بخش تخصصی کشاورزی باشد. در سالهای گذشته بخشهای تخصصی کشاورزی و هر حلقه از زنجیره تولید به صورت جداگانه اقدام به ایجاد تشکل نموده و این تشکلهای نیز بسته به سلیقه افراد به صورت تعاونی، تعاونی روستایی یا انجمن تشکیل شده اند و متأسفانه اکثراً با منشا و حمایت دولتی برای حمایت و

اجرای سیاستهای مدیران وقت ایجاد شده اند و در دوران مدیر بعدی به حال خود رها شده و به علت نداشتن شبکه و پشتوانه در بخش محدود به عده ای خاص و پیگیری خواسته های آنها شده است. ساماندهی تشکل ها بر اساس ماده ۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار به اتاق ایران داده شد ولی عدم تعامل صحیح اتاق ایران با اتاق تعاون و مرزبندیهای نادرست تعریف شده برای تشکلهای باعث شد انجمنها و تشکلهای تجاری به سمت اتاق ایران رفته و تشکلهای تولیدی موازی به سمت اتاق تعاون سوق پیدا کنند در این بین کسانی که در بازار بخش کشاورزی فعال بودند به سمت اتاق اصناف کشور حرکت کردند، برای ایجاد صنف قوی و منسجم که مورد قبول اکثریت کشاورزان باشد نباید این شیوه در صنف کارهای کشاورزی دوباره تکرار شود.

در شورای مرکزی یکی از نماینده های دولتی، نماینده وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی است ولی در روند تشکیل صنف برای آن جایگاهی در نظر گرفته نشده است. این نهاد دولتی بصورت جدی خواستار حضور تشکل های موجود بخش تعاون در تهیه، تنظیم و تشکیل صنف کارهای کشاورزی نبوده و دفاع مناسبی جهت مشارکت و نقش دهی به تشکل های موجود بخش تعاون خصوصاً اتحادیه های تخصصی ننموده، بطور مشخص اعضای اتحادیه ها و صنوف کشاورزی مشترک هستند و حضور آنها از ابتدای تشکیل باعث تقویت صنف و تامین خواسته های بخش خصوصی می شد این عدم حضور و عملکرد چراغ خاموش باعث ایجاد عدم رضایت نخبگان بخش کشاورزی شده و آنها را از مشارکت در تشکیل صنف منسجم دور خواهد نمود.

به دلیل شباهت ساختار و نوع عملکرد انجمنهای بخش کشاورزی، صنف میتواند جایگزین مناسبی برای انجمن های موجود بخش کشاورزی باشد ولی تشکلهای تعاونی به علت انتفاعی بودن نمی توانند در صنف تجمع شوند اما میتوانند به عنوان بازوی اجرایی و پشتوانه های مالی صنف نقش مناسبی ایفا کنند، تعریف یک رابطه مناسب و صحیح بین صنف و تشکل های موجود می تواند سرعت تشکیل و مشارکت نخبگان بخش را افزایش داده و در تمام بخشهای کشاورزی و زنجیرهای مربوطه ایجاد هم افزایی نماید.

از مزایای دیگر صنف صدور پروانه های صنفی و جایگاه قضایی برخوردار با افراد مختلف و فعالان غیر مجاز در کشور می باشد، در سیستم موجود برخورد با افراد مختلف و فعالان غیر مجاز بخش کشاورزی بسیار سخت و در بعضی از موارد ناممکن است و بخش دولتی در این زمینه به دلایل متعدد بسیار ضعیف و ناموفق عمل کرده است بطوریکه وجود غیر مجازها در بخش کشاورزی به یک چالش تبدیل شده است. صدور پروانه صنفی و برخورد و پلمپ با مراکزی که بصورت غیر مجاز فعالیت دارند و معرفی آنها به دادگاه های صنفی بخش کشاورزی که در آیین نامه آمده در صورتی که ساختار مناسب صنف درست چیده شده و افراد مقبول در صنف فعال باشند بسیار شایسته است ولی نحوه تشکیل و انتخاب افراد در صنف و وجود دیدگاه دولتی ایجاد نگرانیهایی در کشاورزان نموده است. در حال حاضر طبق ماده ۵ قانون نظام جامع دامپروری و دستور العمل اجرایی آن صدور پروانه به نظام مهندسی کارهای کشاورزی واگذار گردیده در این قانون و دستورالعمل اجرایی هیچ اشاره ای به جایگاه صنف در نحوه صدور پروانه و تمدید پروانه های بهره برداری نشده و همانطور که اشاره شد ناشی از عدم برداشت صحیح از قانون و تعریف نادرست جایگاه نظام مهندسی کشاورزی در نظام صنفی کارهای کشاورزی است، این در حالیست که نظام مهندسی هیچ نقشی در سرمایه گذاری های انجام شده در بخش کشاورزی ندارد و اقدامات و تصمیمات ناصحیح آن مستقیماً روی سرمایه گذاری کشاورزان اثر گذاشته و این نظام هیچ مسئولیتی در پاسخگویی به آسیبهای وارد شده به بخش کشاورزی و کشاورزان ندارد.

استعلام از صنف تخصصی در هنگام صدور پروانه های جدید و یا تمدید پروانه های بهره برداری عامل اصلی در اعمال سیاستگذاری های بخش تولید و تنظیم بازار خواهد بود که در حال حاضر به نادرستی در اختیار نظام مهندسی قرار گرفته و این اختیارات روز به روز بیشتر شده به نحوی که نظام مهندسی خود را به نوعی سرور کشاورزان می داند این درحالیست که اکثر سرمایه گذاران و فعالین عمده بخش کشاورزی یا مشاوران قوی خارجی دارند و یا خود و فرزندان شان فارغ التحصیل رشته های کشاورزی هستند اما با نگاهی دقیق به ساختار واقعی نظام مهندسی دلیل این حمایتهای دولتی مشخص میگردد.

طی بررسی انجام شده و مطالعه مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی مشخص گردید قانون تشکیل صنف کارهای کشاورزی به صورت ماده واحده در کمیسیونهای مربوطه و قانون تاسیس سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی در صحن مجلس شورای اسلامی هم زمان در حال بررسی بوده اند، به پیشنهاد نمایندگان مجلس برای تسریع در تصویب قوانین، قانون تشکیل صنف کارهای کشاورزی بصورت یک ماده در انتهای قانون تاسیس نظام مهندسی قرار گرفت و این ذهنیت را به وجود آورده که مشروعیت صنف کارهای کشاورزی به واسطه قانون تاسیس نظام مهندسی ایجاد شده است که برداشتی کاملاً ناصحیح از قانون است. این نگرش در

سالهای اخیر و به طبع آن واگذاری اختیارات به نظام مهندسی کشاورزی باعث کمزنگ شدن نظام صنفی کارهای کشاورزی شده است. به علت نبود عزم جدی و بروکراسی اداری حاکم تشکیل صنف تا کنون با کندی انجام شده است این در حالیست که نظام مهندسی کشاورزی به علت عضویت مقامات عالی رتبه دولتی در شورای مرکزی و کارشناسان سازمانهای دولتی در بدنه آن به سرعت رشد کرده و مورد حمایت دولت قرار گرفته است. اگر در تشکیل صنف کارهای کشاورزی تشکلهای موجود بخش کشاورزی نقش اساسی داشتند و بخش دولتی به صورت ناظر عمل می کرد سرعت انجام و مقبولیت عمومی صنف بیشتر می شد. عدم حضور تشکل های موجود و نادیده گرفته شدن آنها در تدوین آیین نامه صنف کارهای کشاورزی باعث عدم همکاری و در بعضی از موارد ایجاد فضای نامناسب جهت پذیرش آن شده است چرا که خواسته های آنها با آیین نامه موجود تامین نمی شود .

نظام مهندسی با هدف ارائه خدمات به بخش کشاورزی تشکیل شد اما عضویت دولتیها در سطوح بالای آن و حمایت نادرست از نحوه عملکرد آن عامل اصلی نارضایتی کشاورزان شده و این دیدگاه را به وجود آورده که مدیران دولتی نظام مهندسی را حیاط خلوت خود دانسته و آن را محلی برای حفظ جایگاه خود در دوران بازنشستگی می دانند لذا حضور نماینده نظام مهندسی به صورت مستقیم در شورای مرکزی از نظر کشاورزان قابل قبول نیست و آنها نیز مانند سایر بخشهای چندگانه کشاورزی می توانند یک زیر بخش کشاورزی به صورت ارائه خدمات فنی مهندسی تعریف گردند .

در تشکیل صنف کارهای کشاورزی برای ایجاد همگرایی و جلوگیری از تشدد در تصمیم گیری تمامی کشاورزان منطقه مانند دامپروان ،زارعان ، پرورش دهندگان آبیان و ... با هم در صنف شهرستان عضویت دارند و هیات مدیره صنف شهرستان از رای عموم کشاورزان انتخاب میشوند، این روش باعث حذف تخصصهای کم تعداد و اثر گذار در تولید و اقتصاد کشاورزی شده و به طبع آن خواسته های آنها در سطوح بالا شنیده نشده و پیگیری نخواهد شد. به عنوان مثال این نگرانی برای آبی پروان وجود خواهد داشت که چون تعداد زارعان و دامپروان بسیار زیادتر از آبی پروان است لذا رای آنها در انتخاب اعضای هیئت مدیره بسیار کم اهمیت بوده و عملا تاثیرگذاری آنها در تصمیمات و سیاستهای اعلام شده کم رنگ خواهد بود، برای حل مشکل در حال حاضر کمیته هایی برای تخصصهای چندگانه کشاورزی در سطح شهرستان تعریف شده که به دلیل عدم وجود جایگاه قانونی و عدم ارتباط صحیح با سطوح بالای مدیریتی صنف عملا کارائی نخواهند داشت. پیگیری خواسته های بخشهای تخصصی کشاورزی مانند آبیان در سطح ملی قطعاً توسط این کمیته ها و تولید کنندگان خرد که در سطح شهرستان فعال هستند امکان پذیر نیست لذا حضور نماینده آبی پروان در کمیسیون های تخصصی دولت و مجلس الزامی به نظر می رسد که در این ساختار ممکن نیست .

۴- نتیجه گیری کلی :

با توجه به پیگیری های انجام شده توسط محقق و خواست دولت و مسئولین صنف کارهای کشاورزی مبنی بر ایجاد تغییرات در آیین نامه اجرایی نظام صنفی کارهای کشاورزی و منابع طبیعی موجود امید است یافته ها و پیشنهادات این مقاله مورد توجه قرار گرفته تا صنف کارهای کشاورزی بتواند نقش خود را با سیاستهای مناسب در تولید و اقتصاد تولید اعمال و زمینه ساز خلاقیت و پایداری در بخش کشاورزی گردد. این پیشنهادات در زیر ارائه شده است:

برای ایجاد یک ساختار قوی و ریشه دار و استفاده نخبگان و مطلعان بخش کشاورزی در تشکیل صنف کارهای کشاورزی از تشکلهای موجود با نظارت وزارت جهاد کشاورزی استفاده شود اگر چه این شیوه بدلیل تعدد و تفاوت دیدگاههای تشکلهای کشاورزی در کوتاه مدت با چالشهایی روبرو خواهد بود ولی میتوانند یک هم افزایی و وفاق ملی در آینده ایجاد نماید در این راستا می توان نحوه همکاری ، تعاملات و جایگاه انجمنها ، اتحادیه های تعاونی و صنف را به صورت مناسب تعریف نمود .

دولت در برنامه ای منسجم پیگیر تنظیم و ارائه قانون نظام صنفی کارهای کشاورزی و تشکیل اتفاق اصناف کشاورزی با همکاری و نظر خواهی از تشکل های بخش خصوصی به مجلس گردد .

تا قبل از تنظیم و تصویب قانون نظام صنفی کارهای کشاورزی جهت تسریع و تسهیل در اعمال خواسته های بخش کشاورزی و تشکلهای موجود در بازنگری و نوشتن آیین نامه اجرایی صنف کارهای کشاورزی پیشنهاد میگردد ماده ۳۵ قانون تاسیس نظام مهندسی به صورت " با در نظر گرفتن نظام صنفی و خواسته های تشکلهای بخش کشاورزی " به جای " برابر نظام صنفی " اصلاح و

به مجلس جهت تصویب ارائه گردد، البته نظرخواهی از تشکلهای فعال بخش هم اکنون نیز به استناد ماده ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار قابل اجرا میباشد.

اگرچه ادعا شده برای تنظیم آیین نامه موجود مبنا صنف بازرگانی قرار گرفته ولی قرار دادن همه کشاورزان با گرایشهای مختلف فعالیت در یک صنف هیچ همخوانی با قانون اصناف کشور ندارد لذا تشکیل اتحادیه های صنفی تخصصی در سطح شهرستان، استان و ملی پیشنهاد شده و بر همین اساس ساختاری جهت ایجاد دپارتمان سردابی و تغییر کلی ساختار موجود و تعریف ارتباط اتحادیه های تخصصی باهم و تشکیل صنف کارهای کشاورزی ارائه گردیده است. شکلهای (۲) و (۳)

این مقاله بر اساس خواسته های بخش سردابی تهیه شده لذا ساختار پیشنهادی در غالب دپارتمان سردابی زیر مجموعه اتحادیه صنفی آذربایجان که به عنوان یکی از اتحادیه های صنفی چندگانه بخش کشاورزی تعریف می گردد ارائه شده است.

در بخش سردابی مبنای تشکیل کارگروه های تخصصی، مشاغل تعریف شده در بخش خواهد بود این کارگروه را می توان به صورت پنجگانه، خدمات (فنی مهندسی - بهداشتی - حمل و نقل - مکانیزاسیون)، تکثیر، تفریح و پرورش، خوراک، فرآوری و بازار پیشنهاد داد که نماینده کارگروه های تخصصی ۱۰ استان تاثیر گذار در تولید از طریق اتحادیه های صنفی سردابی استانی و به پیشنهاد اتحادیه صنفی سردابی شهرستانی جهت ایجاد ارتباط بهتر بین زنجیر های تولید و اتخاذ تصمیمات بر اساس منافع جمعی انتخاب می گردند.

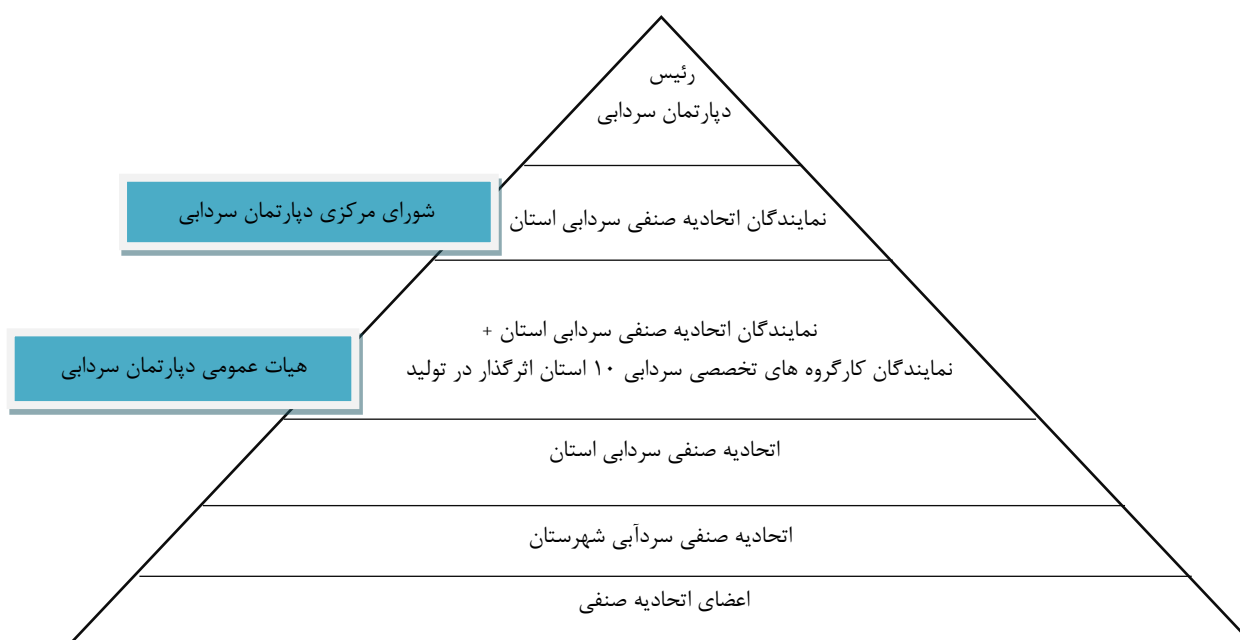
اتحادیه صنفی سردابی شهرستان دارای هیات مدیره ای است که توسط فعالین بخش سردابی شهرستان تعیین می گردد و اتحادیه صنفی سردابی استانی دارای هیئت مدیره ای متشکل از نماینده اتحادیه شهرستانی خواهد بود. اتحادیه صنفی سردابی استانها یک نماینده را به دپارتمان سردابی معرفی می کنند و هیات عمومی دپارتمان سردابی متشکل از نماینده معرفی شده اتحادیه های صنفی سردابی استانی و نمایندگان کارگروه های تخصصی سردابی ۱۰ استان تاثیر گذار بر تولید این بخش خواهد بود و پیشنهادات از طریق دپارتمان سردابی پیشنهاد به هیئت عمومی دپارتمان سردابی ارائه و پس از تصویب اجرایی خواهد شد. شکل (۲) اتحادیه های چندگانه بخش کشاورزی توسط وزارت جهاد و مشورت با تشکلهای موجود بخش کشاورزی می توانند به صورت دام و طیور - آذربایجان - نظام مهندسی کارهای کشاورزی - آبخیزداری جنگلداری و منابع طبیعی - خدمات بخش کشاورزی و مکانیزاسیون - صنایع تبدیلی و تکمیلی - زراعت و تولیدات گیاهی تعریف گردند.

باید توجه داشت که در ابتدا آذربایجان زیر مجموعه دام تعریف شده بود و طی پیگیری ها و نشستهای انجام شده از گروه دام تفکیک گردید این تفکیک ممکن است در سایر تقسیمات نیز به خواست ذی نفعان و تشکل های مربوط انجام گردد مثلا دام و طیور به صورت دام - طیور - زنبور عسل و کرم ابریشم تعریف گردد.

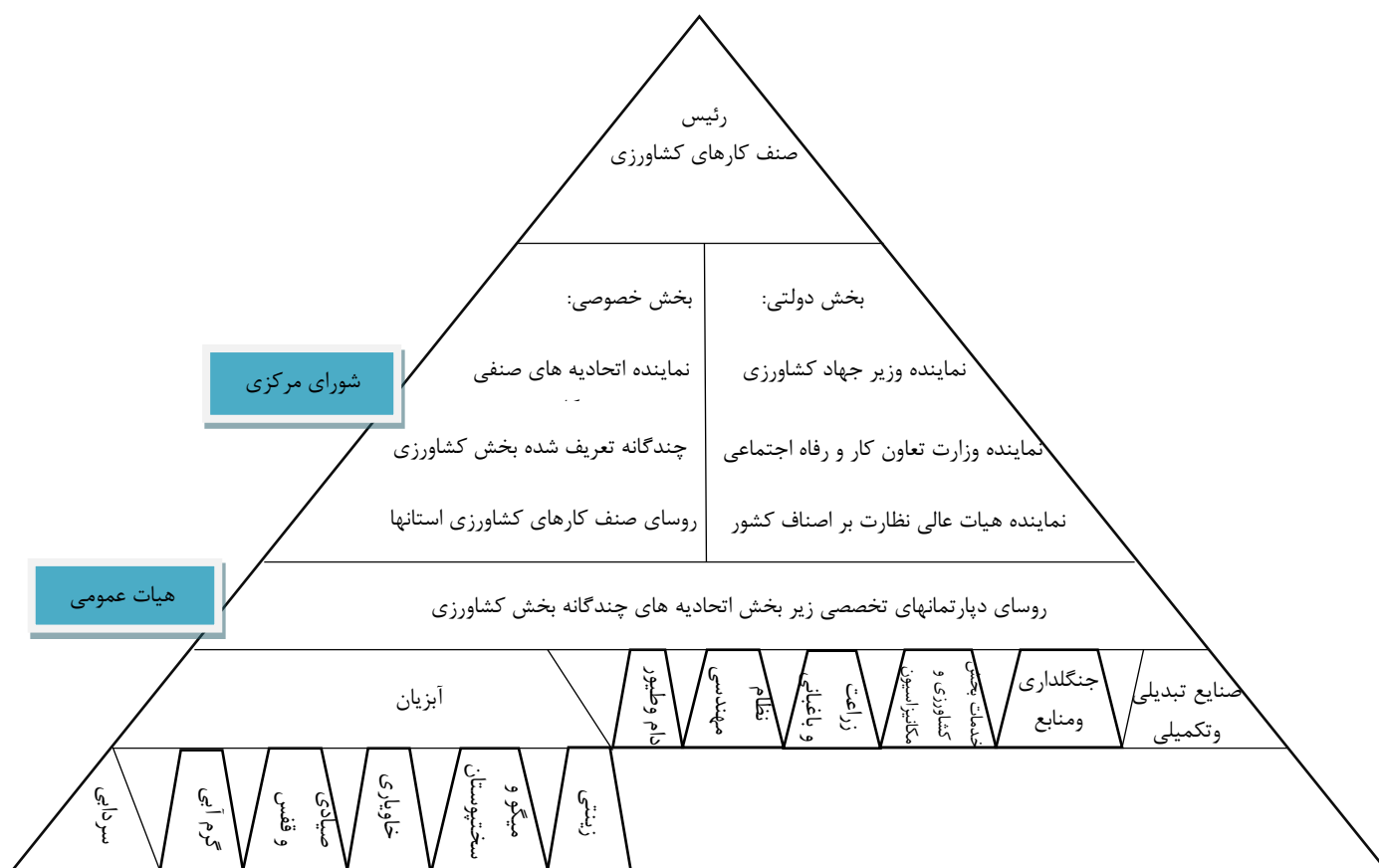
اتحادیه آذربایجان و صیادی از نمایندگان معرفی شده دپارتمانهای تخصصی مانند سردابی - گرم آبی - صیادی و قفس - میگو و سخت پوستان - ماهیان زینتی - ماهیان خاویاری تشکیل گردد.

هیات عمومی از نمایندگان دپارتمانهای تخصصی تشکیل و پیشنهادات و سیاستهای کلان بخش های مختلف کشاورزی از طریق شورای مرکزی به آن ارائه میگردد که پس از بررسی و تصویب هیات عمومی، در سطح ملی برای کلیه اصناف کشاورزی لازم الاجرا خواهد بود. شورای مرکزی شامل دو بخش دولتی مشتمل بر نماینده وزیر جهاد کشاورزی، نماینده وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی و نماینده هیات عالی نظارت بر اصناف کشور و بخش خصوصی ترکیبی از نماینده اصناف چندگانه بخش کشاورزی و روسای صنف کشاورزی استانها می باشد، رئیس صنف کارهای کشاورزی کشور از بخش خصوصی شورای مرکزی انتخاب می گردد. شکل (۳)

انتخاب ریاست نظام صنفی کارهای کشاورزی کشور پس از معرفی سه نفر توسط شورای مرکزی از بخش خصوصی این شورا به هیات عمومی و برگزاری انتخابات در این هیات و انتخاب یک نفر انجام پذیرد و وزیر جهاد کشاورزی نسبت به تنفیذ ایشان اقدام نماید. ساختار تعریف شده در سطح ملی در استانها نیز تعریف شده و رئیس صنف کارهای کشاورزی استانی شورای مرکزی استانی و هیات عمومی استانی نیز متناظر با صنف کارهای کشاورزی کشور ایجاد می گردد.

شکل ۲: ساختار پیشنهادی برای دپارتمان سردابی

شکل ۳: ساختار پیشنهادی برای صنف کارهای کشاورزی

تشکر و قدردانی:

در انتها از تمامی سازمانها و نهادهای دولتی خصوصا سازمان شیلات ایران، سازمان تعاون روستایی همچنین نهادهای و تشکلهای خصوصی از جمله اتحادیه سراسری ماهیان سردابی و هیات مدیره محترم، اتحادیه سراسری ماهیان گرم آبی و مدیرعامل محترم که مرا در این پژوهش یاری نمودند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

مراجع

- [۱] مصوبات مجلس شورای اسلامی " قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی " ، دوره ۸، تاریخ تصویب: ۱۳۸۹/۴/۲۳
- [۲] مصوبات مجلس شورای اسلامی " قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار " ، دوره ۸، تاریخ تصویب: ۱۳۹۰ /۱۱/۱۶
- [۳] مجمع تشخیص مصلحت نظام " سند چشم‌انداز بیست ساله ایران " ، تاریخ تصویب: ۱۳۸۲/۸/۱۳
- [۴] مصوبات مجلس شورای اسلامی " قانون تاسیس نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی " ، دوره ۶، تاریخ تصویب: ۱۳۸۰/۴/۳
- [۵] مصوبات هیات وزیران " آیین نامه اجرایی نظام صنفی کارهای کشاورزی و منابع طبیعی "، تاریخ تصویب: ۱۳۸۷/۳/۲۰
- [۶] مصوبات مجلس شورای اسلامی " قانون نظام صنفی کشور " ، دوره ۶، تاریخ تصویب: ۱۳۸۲ /۱۲/۲۴
- [۷] مصوبات هیات وزیران " تصویب نامه شورای عالی اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی "، تاریخ تصویب: ۱۳۸۹/۵/۲۱